

Aan: Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. Vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken
Lange Poten 4
2511 CL Den Haag
Per e-mail: cie.biza@tweedekamer.nl

Den Haag, 20 september 2019

Betreft: reactie op rol en positie van Rekenkamer vanwege Kamerbrieven d.d.
29 januari 2019 en 26 juni 2019

Geachte Kamerleden, geachte leden van de Vaste Kamercommissie voor
Binnenlandse Zaken,

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden heeft kennisgenomen van de
brieven die de minister van Binnenlandse Zaken de afgelopen maanden naar
de Kamer heeft gestuurd met betrekking tot de rol en de positie van de
Rekenkamer in de lokale democratie. Het gaat in het bijzonder om de brief d.d.
29 januari 2019 over beleid inzake versterking lokale rekenkamers en passages
over de rol en positie van de Rekenkamer in de brief van 26 juni 2019,
Kamernummer 35000 VII, nr. 100.

Als Nederlandse Vereniging voor Raadsleden hebben wij er behoefte aan om
vanuit de positie van de gemeenteraad en raadsleden u te informeren over
onze reactie op de geschetste voornemens.

Wij zijn overtuigd van de toegevoegde waarde van een Rekenkamer voor het
versterken van de toezichthoudende en controlerende rol van de
gemeenteraad in de lokale democratie. Wij hebben begrip voor de pogingen
van de minister om een keuze te maken tussen een tweetal belangen:
onafhankelijkheid van de Rekenkamer en de relatie van de Rekenkamer met
de gemeenteraad goed houden.

De kern in de verhouding tussen de gemeenteraad en Rekenkamer wordt
bepaald door de controlerende rol die de gemeenteraad als hoogste
bestuursorgaan in de lokale democratie heeft. De raad is zelfstandig in deze
controlerende rol. Wanneer belangrijke taken als het sociaal domein en de
Omgevingswet aan de gemeenteraad worden overgelaten, mag prudentie en

terughoudendheid worden verwacht van de Kamer en de minister over hoe de gemeenteraad zijn controlerende rol dient uit te voeren, c.q. hoe samenstelling van en omvang van budget voor de rekenkamer dient te worden ingevuld. De verantwoordelijkheid voor de wijze van het invullen van de rol van de Rekenkamer, als bijdrage in de controlerende rol in de lokale democratie, ligt bij de gemeenteraad. Deze autonomie zorgt ervoor dat de decentrale rekenkamer binding houdt met de raad en optimaal aansluit bij de lokale context die van belang is bij gedegen rekenkameronderzoek.

Wanneer in de uitvoering daarvan de wet niet wordt nageleefd, ligt het hooguit voor de hand dat het naast gelegen hogere toezichtsorgaan, in casu de Provincie, zo nodig extra mogelijkheden tot toezicht krijgt.

Tegen de achtergrond van dit basisuitgangspunt – de gemeenteraad is verantwoordelijk voor de wijze van controle en bepaalt daarmee de rol van de Rekenkamer - willen wij enkele opmerkingen maken over vragen als de positie van raadsleden in de Rekenkamer, het budget voor de Rekenkamer en het verschijnsel van de slapende rekenkamer.

Wij zijn van mening dat de gemeenteraad zelf moet kunnen bepalen wat de positie van raadsleden is in en bij de invulling van de Rekenkamer. Dat vloeit logisch voort uit het hiervoor geschetste uitgangspunt van lokale autonomie van de gemeenteraad. Voor een effectief werkende Rekenkamer is het van belang dat de gemeenteraad de waarde van de inzet van de Rekenkamer als belangrijke en waardevolle hulptroepen van de raad inziet en die zo effectief kan en wil laten functioneren door voldoende budget en vrijheid. Het is in onze optiek dat het aan elke gemeenteraad afzonderlijk is om zijn verantwoordelijkheid te nemen of de samenstelling van de Rekenkamer volledig uit externen dient te bestaan, dan wel een samengestelde samenstelling kent of alleen uit raadsleden. Elke gemeenteraad kan daar – met de kennis en ervaring van de afgelopen tien jaren – een goede, verstandige keuze in maken. De ene keuze is niet minder dan de andere. Wij wijzen er daarbij bijvoorbeeld op dat de kwaliteit van rekenkamerrapporten van gemengde commissies kwalitatief niet onder doet voor rapporten van commissies zonder raadsleden.

Slapende rekenkamer

Wat betreft het punt van de slapende rekenkamer merken wij op dat onze vereniging raadsleden informeert dat een rekenkamer een meer dan nuttige rol kan hebben om de controlerende rol van de gemeenteraad als lekenbestuur te vervullen. De onderzoeken van de Rekenkamer zijn niet alleen waardevol zodat de raad zijn controlerende rol kan vervullen maar ook zijn zij waardevol voor inwoners zodat deze ook inzicht krijgen hoe gemeentelijke taken worden uitgevoerd.

Dat er gemeenten zijn waar de Rekenkamer een slapend bestaan leidt, vinden wij geen goede zaak. Om hierin verandering te brengen is volgens ons de beste route die van het aanspreken, het vergroten van bewustwording en het enthousiasmeren. En daar hoort dus een budget bij dat past bij de rol die de gemeenteraad heeft als hoogste bestuursorgaan: raden dienen daarop liefst niet te beknipten maar voldoende middelen beschikbaar te stellen.

Om het probleem van de slapende Rekenkamer op te lossen met het verplicht stellen van volledig onafhankelijke Rekenkamers is volgens ons geen verstandige route. Ogenschijnlijk heeft een onafhankelijke Rekenkamer het voordeel van een volledig zelfstandig rol en positie van de Rekenkamer maar tegelijkertijd wordt het risico, zeker in de gemeenten met een slapende Rekenkamer vergroot dat de doorwerking en de opbrengst van de aanbevelingen van de Rekenkamer niet in gezamenlijkheid worden gedeeld. Daarnaast verwachten wij dat bij een volledig onafhankelijke rekenkamer meer gemeenten zullen kiezen voor een gemeenschappelijke rekenkamer wat ten koste gaat van het lokale maatwerk en dit zal niet resulteren in een betere opvolging van rekenkamerbevelingen.

Wat betreft de ondersteuning maken wij graag nog de opmerking dat het belangrijk is dat er voldoende ambtelijke ondersteuning is voor uitsluitend de Rekenkamer en dat mag wat ons betreft onderdeel zijn van de raadsgriffie.

Wij onderschrijven de noodzaak om de onderzoeksbevoegdheid van een decentrale rekenkamer te verbreden tot een privaatrechtelijke rechtspersoon waar gemeenten contracten mee afsluiten. Dit zal naar onze verwachting een positieve invloed hebben op de controlerende rol van de raad en in het bijzonder voor de controlerende rol binnen het sociaal domein.

Tot slot, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is van harte bereid om in gesprek te gaan over de toekomst van de decentrale rekenkamers en om een ondersteunende rol te vervullen voor gemeenteraden in het gebruik en onderhoud van de rekenkamer als cruciaal raadsinstrument.

Vanzelfsprekend bereid tot een nader gesprek en toelichting,

B. Belhaj, voorzitter Nederlandse Vereniging voor Raadsleden